

Чернівецький медичний коледж
Буковинського державного медичного університету
Кафедра медсестринства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи

к. мед. н. Т. І. Бойчук
«28» 2019р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Клінічне медсестринство в педіатрії»

Курс – І

Спеціальність 223 Медсестринство

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Освітньо-професійна програма Сестринська справа

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

«Розглянуто»

Кафедра медсестринства

В.о. завідувача кафедри медсестринства

_____ к. мед. н. Новицька І.О.

Протокол № 2 від «27» серпня 2019 року

Чернівці 2019

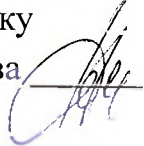
Силабус дисципліни «Клінічне медсестринство педіатрії»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальності 223 Медсестринство
Освітньо-професійної програми «Сестринська справа»
«27» серпня 2019 року – 21 с.

Розробники програми:

к.мед.н. Кузик Ф.В., к.мед.н. Бойчук Т.І., к.мед.н. Новицька І.О.,
Тофан Г. Д., Андрушак А.І.

Силабус розглянуто на засіданні кафедри медсестринства

Протокол № 2 від «27» серпня 2019 року

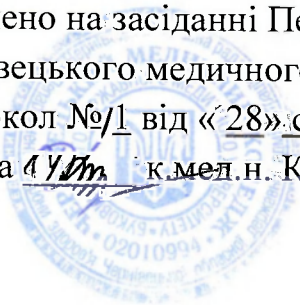
В.о. завідувача кафедри медсестринства к.мед.н. Новицька І.О.

Ухвалено на засіданні Педагогічної ради

Чернівецького медичного коледжу БДМУ

Протокол №1 від «28» серпня 2019 року.

Голова к.мед.н. Кузик Ф.В.

1. Загальні відомості

Відомості про викладачів навчальної дисципліни.

Назва дисципліни	Клінічне медсестринство в педіатрії
Викладач	К.м.н. Кузик Ф.В., к.мед.н. Тащук І.В., Калмикова Н.І., магістр медсестринства Рошка В.М., Тофан Г. Д., Андрушак А.І.
Контактний телефон	(0372)53-22-14
E-mail:	https://www.Chern_medcollege@ukr.net
Сторінка дисципліни в Інтернеті	https://www.medkol.cv.ua/sylabusy/ , http://medkol-moodle.net.ua/course/index.php?categoryid=23

2. Контактна інформація

Чернівецький медичний коледж БДМУ
Україна, 58001, м. Чернівці вул. Героїв Майдану, 60
Тел/факс: (0372)53-22-14
<https://www.medkol.cv.ua>
https://www.Chern_medcollege@ukr.net

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4 (1 кредит ECTS – 30 год.)	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність 223 МЕДСЕСТРИНСТВО	Курс підготовки (курс) - 1
Змістових модулів – 4		Семестр - II
Загальна кількість годин – 120 год.		Лекції - 28 год.
Кількість аудиторних годин – 88 год.		Навчальна практика 60 год.
Кількість годин самостійної роботи студента – 32 год.	Ступінь вищої освіти бакалавр	Семінарські -
		Самостійна робота 32 год.
		Індивідуальні завдання
	Форма навчання: денна	Вид контролю: Підсумковий модульний контроль

3. Політика навчальної дисципліни. Глобалізація та інтеграція сучасного суспільства, визнання світовою спільнотою проблеми фізичного, морального і соціального здоров'я як головного показника соціально-економічної зрілості, культури й успішності держави, соціальний запит на якість медичних послуг зумовлюють особливі вимоги до професійної діяльності медичного персоналу. Медична сестра- бакалавр повинна досконало володіти клінічним мисленням, фундаментальними і спеціальними знаннями й уміннями щодо комплексного догляду за пацієнтами, надання медичної допомоги, активного здійснення профілактичної діяльності у сфері охорони здоров'я відповідно до національних і світових професійних стандартів, норм професійної моралі та етики, що

відповідає принципу гуманності.

Навчальна дисципліна «Клінічне медсестринство в педіатрії» є обов'язковою для студентів спеціальності 223 Медсестринство.

Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії».

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);

- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;

- дотримання правил внутрішнього розпорядку коледжу, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;

- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх заняттях: навчальній практиці, підсумковому модульному контролі є обов'язковим з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків за поважною причиною).

Політика дедайну та відпрацювання здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно графіку відпрацювання та консультацій (окрім випадків з поважної причини);

- відпрацювання пропущених занять з поважної причини відбувається улюбий час зручний для викладача у т.ч. згідно графіку відпрацювання та консультацій;

- роботи, які здає студент з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад тематична індивідуальна робота);

- перекладання підсумкового модулю з метою підвищення оцінки не допускається, окрім ситуацій передбачених Положенням про диплом державного зразка з відзнакою.

4. Порядок відпрацювання пропущених занять

Згідно Положення про порядок відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок» при кредитно-трансферній системі організації освітнього процесу в Чернівецькому медичному коледжу БДМУ:

- Пропуск лекції є з поважної (хвороба, участь у заходах спортивно-масового та культурно-просвітницького характеру, відрадження на олімпіаду або наукову студентську конференцію) та без поважної причини. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контрольного контролю. Пропуск лекції без поважної причини відпрацьовується студентом через співбесіду, або презентацію пропущеної теми.

- Пропуск з навчальної практики, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує викладачеві згідно з графіком консультацій та відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять проводиться з відміткою на бланку дозволу.

Дозвіл на відпрацювання пропущених занять з неповажних причин дійсний протягом календарного місяця.

- У випадку, коли студент не встигає відпрацювати пропущені з поважної причини заняття до початку підсумкового контролю, він відпрацьовує їх і допускається до екзамену за спеціальним дозволом завідуючого відділення.

- При виникненні академічної заборгованості з будь-яких причин, 60% і більше від загальної кількості аудиторних годин з дисципліни (студент отримав 70-119 балів), студент отримує незадовільну оцінку з можливістю повторного перескладання дисципліни.

- При виникненні академічної заборгованості з будь-яких причин, яка перевищує 65% від загальної кількості аудиторних годин з дисципліни (студент отримав 1-69 балів), студент отримує незадовільну оцінку з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

5. Анотація до дисципліни

Дисципліна є базовою і відноситься до фахової підготовки здобувача вищої освіти спеціальності «Медсестринство». Вагове значення надається поглибленому вивченню обстеженню та оцінки стану здоров'я людини шляхом поєднання професійних знань, вмінь та навичок діагностики та моніторингу стану здоров'я, з метою забезпечення теоретичної та практичної підготовки бакалаврів за спеціальністю – сформуванню цілісного уявлення про холістичну модель здоров'я, упорядкувати основні принципи класифікації методів, засобів та основних методик обстеження та оцінки стану органів та систем з метою інтегральної оцінки здоров'я.

6. Розподіл навчальних годин

Вид заняття / підсумкового контролю	Кількість годин
Лекції	28
Навчальна практика	60
Самостійна робота	2
Підсумковий модульний контроль	Модульний контроль
Всього годин/кредит ICTS	120 /4

7. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії» є формування умов для розвитку фундаментальності та практичної спрямованості підготовки бакалаврів медсестринства. Підвищення якості підготовки медичних фахівців, що дозволяють отримати максимально високі та змістовні професійні компетентності у сфері медсестринства та підготовки фахівців, які будуть здатні розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми.

2. Основні завдання навчальної дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії» спрямовані на досягнення результатів навчання.

- систематизоване викладання основних положень вчення про хворобу, її поняття, кваліфікації основних етіологічних чинників та механізмів розвитку, теоретико-методологічних засад (основні характеристики) патологічних процесів, станів та синдромів;

- дослідження та аналіз загальних та спеціальних методів й діагностичних критеріїв оцінки стану дитини, базових фахових компетентностей майбутньої медичної сестри-бакалавра;

- оволодіння здатністю розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання;

- навчання правильному розумінню та ефективному застосуванню нормативно-правових документів при здійсненні фахової діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані **компетенції**:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі медсестринства та в освітньому процесі, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетенції:

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції:

СК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.

СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

СК 03. Задоволення потреб пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.

СК 04. Застосовування медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

СК 07. Збереження власного здоров'я медичної сестри при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта.

СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

СК 09. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі.

СК 11. Здатність проводити медичну та соціальну реабілітацію з метою відновлення здоров'я населення.

СК 12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.

СК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження.

СК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах.

СК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- нормативно-правові акти, документи МОЗ та МОН України роботи медичної сестри бакалавра дитячого стаціонару та поліклініки, роботи з дітьми та їхніми родинами;

- структуру дитячих закладів охорони здоров'я та функціональні обов'язки медсестри бакалавра;

- анатомо-фізіологічні особливості дітей різних вікових груп;

- анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей, топографію органів і систем організму в різні вікові періоди;
- біоелектричні і біохімічні процеси, що відбуваються в організмі дитини;
- основні закономірності розвитку і життєдіяльності організму дитини;
- основи регуляції фізіологічних функцій, принципи зворотного зв'язку,
- механізми кодування інформації в центральній нервовій системі;
- правила вигодовування доношених і недоношених дітей і розрахунок разової і добової кількості їжі;
- основні зовнішні та внутрішні фактори впливу на здоров'я дитини;
- загальні принципи класифікації дитячих захворювань,
- клінічну картину дитячих хвороб різних вікових груп, особливості їх перебігу, розвитку ускладнень;
- методи клінічного, лабораторного, інструментального обстеження дітей;
- календар профілактичних щеплень.

Студент повинен вміти:

- аналізувати фізичний, функціональний та нервово-психічний розвиток дитини залежно від віку;
- збирати анамнез вигодовування дитини різного віку та оцінювати його;
- визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених соматичних та інфекційних захворювань дитячого віку;
- аналізувати типову клінічну картину уражень основних органів та систем організму дитини та найбільш поширених дитячих інфекційних захворювань;
- проводити клінічне обстеження здорових і хворих дітей;
- робити висновок про фізичний та психомоторний розвиток дітей різного віку;
- розрахувати добовий та разовий об'єм їжі залежно від віку немовляти;
- складати медсестринський план обстеження і трактувати дані лабораторних та інструментальних методів обстеження при типовому перебігу захворювання;
- обґрунтовувати основні принципи профілактики найбільш поширених захворювань дитячого віку;
- аналізувати граничні стани новонародженої дитини;
- надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах та демонструвати володіння навичками первинної реанімації новонародженого;
- класифікувати та аналізувати типову клінічну картину;
- проводити комплекс протиепідемічних заходів у вогнищі інфекційного захворювання і володіти принципами імунопрофілактики інфекційних захворювань у дітей;
- формулювати медсестринський діагноз відповідно до NANDA;
- оформляти медичну документацію.

Форми та система забезпечення якості сформованих компетентностей та результатів навчання

Програмними результатами навчання, визначеними ОПП Сестринська справа спеціальністю 223 Медсестринство є:

ПРН 1. Проводити медсестринське суб'єктивне й об'єктивне обстеження різних органів, систем пацієнта та оцінювати отримані дані в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їх родичами, хворою дитиною чи її батьками; уміти збирати скарги, анамнез захворювання та життя, алергологічний та епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані.

ПРН 2. Проводити медсестринську діагностику, виявляти та оцінювати проблеми пацієнта в умовах закладів охорони здоров'я, непередбачуваних обставин та вміти: виявляти дійсні проблеми пацієнта; оцінювати їх першочерговість, установлювати медсестринський діагноз.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, непередбачуваних обставин та вміти складати план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку; здійснювати взаємозалежні медсестринські функції.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим та перехворілим населенням, його реабілітації, ДО в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, громаді та користуючись чинними наказами МОЗУ вміти: вести ДО населення; робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації; проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп; вести облік груп здоров'я; розраховувати та оцінювати окремі показники комплексної дії мікроклімату на організм людини; визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання до кожного етапу; складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання; проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму, стабілізації функціонального стану організму, особистої гігієни, харчування пацієнта.

ПРН 10. Застосовувати широкий спектр клінічних умінь й сучасних інноваційних діагностичних та лікувальних технологій з метою безпечного пацієнтоцентрованого догляду відповідно до клінічних протоколів та правових стандартів медсестринства.

ПРН 11. Інтерпретувати та враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп лікарських засобів.

ПРН 12. Виписувати, зберігати та використовувати основні параметри фармакокінетики фармакологічних засобів з метою їх раціонального призначення.

ПРН 18. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу гострого невідкладного стану, а також в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

ПРН 20. Своєчасно та належно вести медсестринську документацію відповідно до чинного законодавства, використовуючи необхідні комп'ютерні технології, здійснювати моніторинг та аналіз документації.

Міжпредметні зв'язки (пререквізити):

пропедевтика дитячих хвороб, дитячі інфекційні хвороби, фармакологія, фтизіатрія, алергологія, імунологія, соціальна медицина, нормальна фізіологія, нормальна анатомія, патологічна анатомія мікробіологія, внутрішні хвороби, акушерство та гінекологія, дитяча хірургія, анестезіологія та реанімація.

- перспективні: клінічне медсестринство у внутрішній медицині, клінічне медсестринство в педіатрії, клінічне медсестринство в хірургії, клінічне медсестринство в професійній патології, менеджмент та лідерство у медсестринстві, основи охорони праці в галузі.

8. Короткий зміст програми навчальної дисципліни

Роль бакалавра в організації профілактичної та лікувальної допомоги дітям, що спрямованні на поліпшення охорони здоров'я матері та дитини.

Основні завдання національної програми "Діти України" в галузі охорони здоров'я дітей. Диспансеризація дитячого населення. Основні критерії переводу дітей з однієї групи здоров'я в іншу. Особливості фізіологічного розвитку органів та систем у дітей

Основні положення чинних наказів у педіатричній службі.

Основні етапи ембріонального розвитку людини. Ознаки доношення і зрілості. Визначення недоношеності та її причини.

Роль білків, жирів, вуглеводів, вітамінів та мінеральних солей для розвитку дитячого організму. Диференційна діагностика гнійно-запальних захворювань шкіри та підшкірної клітковини у новонароджених.

Поняття про внутрішньоутробні інфекції. Пологові травми. Поняття терміну “конституція організму” та його визначення. Гострі та хронічні розлади травлення у дітей раннього віку. Сестринський процес при захворюваннях органів травлення. Гельмінтози. Стоматити. Риніт, отит, фарингіт, трахеїт, ларингіт, стенозуючий ларинготрахеїт, тонзиліт, бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма. Особливості адаптації серцево-судинної системи в критичні періоди розвитку. Інфекції сечової системи: пієлонефрит, гострий гломерулонефрит. Участь у лікувальних і діагностичних маніпуляціях, техніка запису ЕКГ і ФКГ. Захворювання системи крові та ендокринної системи у дітей. Особливості проведення хіміотерапії. Догляд за онкологічно-хворими дітьми. Вміти надати невідкладну медичну допомогу при кровотечах. Особливості перебігу інфекційних захворювань у дітей. Особливості роботи медсестри дитячого інфекційного відділення. Медсестринське обстеження, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Аналіз симптомів захворювань. Медсестринський процес при тубінтоксикації, первинному туберкульозному комплексі. Диференціальна діагностика екзантем у дітей (краснуха, кір, скарлатина, вітряна віспа, псевдотуберкульоз, оперізуючий герпес) Діагностика гострих кишкових інфекцій у дітей (шигельоз, сальмонельоз, ешерихіоз, ієрсиніоз, ротавірусна інфекція). Складання рекомендацій профілактики СНІДу для медичного персоналу. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі. Судомний, гіпертермічний, алергійний, токсичний, коматозний синдроми. Стенозуювальний ларинготрахеїт, астматичний стан

9. Календарно-тематичне планування

9.1. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Домашнє завдання	Дата
Модуль I. Клінічне медсестринство в педіатрії				
Змістовий модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку				
1.	Роль бакалавра в організації профілактичної та лікувальної допомоги дітям, що спрямованні на поліпшення охорони здоров'я матері та дитини. Особливості фізіологічного розвитку органів та систем у дітей.	2	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2005-стр.3-7., стр 27-111	Згідно розкладу у заняттях
2	Особливості адаптації новонароджених та передчасно народжених новонароджених дітей.	2	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.178-191.	
3	Принципи організації харчування здорових і хворих дітей.	2	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2005-стр.125-132	
Змістовий модуль 2. Захворювання новонароджених дітей				
4	Диференційна діагностика гнійно-запальних захворювань шкіри та підшкірної клітковини у новонароджених. Неонатальний сепсис.	2	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.276-280.	
5	Хвороби новонароджених, що пов'язані з пологовими проблемами. Гемолітична хвороба	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010	

	новонароджених.		стр.4-28	
6	Дефіцитні захворювання і гіпервітамінози. Аномалії конституції.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.4-28	
7	Гострі та хронічні розлади травлення у дітей раннього віку.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.50	
Змістовий модуль 3. Захворювання дітей старшого віку				
8	Сестринська допомога та тактика догляду за дітьми із захворювання органів травлення. Гельмінтози. Стоматити.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.140-147	
9	Сестринський процес при захворюваннях верхніх і нижніх дихальних шляхів у дітей.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.63-79	
10	Особливості адаптації серцево-судинної системи в критичні періоди розвитку. Захворювання нирок і сечових шляхів.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.86-113,стр.155-160	
11	Сестринський процес при захворюваннях системи крові та ендокринної системи у дітей.	2	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.115-136, Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої – Київ: Медицина.2006- стр.695-720	
Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби та невідкладні стани в педіатрії				
12.	Особливості перебігу інфекційних захворювань у дітей.		Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.934-1001,788-800. стр. 878-882,стр 861-866.	
13	Диференційна діагностика інфекційних хвороб що протікають з екзантемами. Діагностика гострих кишкових інфекцій у дітей. Вірусні гепатити. ВІЛ-інфекція.	2	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.816-831, стр.839-857,921-933.	Згідно розкладу занять
14	Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі.	2	Конспект лекцій Наказ МОЗ України від 05.06.2019.№1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів із стандартизації екстреної медичної допомоги»	Згідно розкладу занять
	Всього	28		

9.2. Теми навчальної практики під керівництвом викладача

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Домашнє завдання	Дата
Модуль І.				
Змістовий модуль 1. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку				
1.	Основні особливості фізіологічного розвитку органів та систем у дітей.	4	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2005-стр.3-7., стр 27-111	Згідно розкладу занять
2	Особливості періоду новонародженості, синдрому адаптації, критерії зрілості. Визначення груп ризику серед новонароджених дітей та дітей з малою масою тіла при народження.		Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006- стр. 178-191.	
3	Основні морфофункціональні особливості органів травлення та обміну речовин у дітей в різні періоди дитинства.	4	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2005-стр.125- 132	Згідно розкладу занять
Змістовий модуль 2. Захворювання новонароджених дітей				
4	Участь медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану при гнійно-запальних захворювань шкіри та підшкірної клітковини у новонароджених.		4	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої – Київ: Медицина.200 6-стр.276-280.
5	Основні принципи догляду та оцінюванні стану при хворобах новонароджених, що пов'язані з пологами.	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.4-28	
6	Участь медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану з дефіцитними захворюваннями і гіпервітамінози у дітей.	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.4-28	Згідно розкладу занять
7	Стратегія медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану з гострими розладами травлення у дітей раннього віку.	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.50	Згідно розкладу занять
Змістовий модуль3. Захворювання дітей старшого віку				
8	Основні принципи догляду медичної сестри бакалавра при захворюваннях органів травлення в дітей старшого віку.	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.140-147	Згідно розкладу занять
9	Участь медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану при захворюваннях верхніх і нижніх дихальних шляхів у дітей.	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ	Згідно розкладу занять
10	Основні принципи догляду медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану при хворобах серцево-судинної системи та захворювання	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк- К: ВСВ «Медицина»,	Згідно розкладу занять

	нирок і сечових шляхів.		2010 стр.86-113,стр.155-160	
11	Участь медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану при захворюваннях системи крові та ендокринної системи у дітей	4	Конспект лекцій Клінічне медсестринство в педіатрії: В.С. Тарасюк-К: ВСВ «Медицина», 2010 стр.115-136, Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.695-720	Згідно розкладу занять
Змістовий модуль 4. Інфекційні хвороби та невідкладні стани в педіатрії				
12	Основні принципи догляду медичної сестри бакалавра та оцінювання стану при захворюваннях інфекційних хвороб дихальних шляхів у дітей.	4	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.934-1001,788-800, стр. 878-882,стр 861-866.	Згідно розкладу занять
13	Участь медичної сестри бакалавра в обстеженні та оцінюванні стану при захворюваннях інфекційних хвороб що протікають з скзантемами. Вірусні гепатити. ВІЛ- інфекція.	4	Конспект лекцій Педіатрія: підручник/ О.В. Тяжкої –Київ: Медицина.2006-стр.816-831, стр.839-857,921-933.	Згідно розкладу занять
14	Участь медичної сестри бакалавра у наданні невідкладної допомоги на догоспітальному етапі та в стаціонарі.	4	Конспект лекцій Наказ МОЗ України від 05.06.2019.№1269 «Про затвердження та впровадження медико технологічних документів із стандартизації екстреної медичної допомоги»	Згідно розкладу занять
15	Підсумковий модульний контроль	4	Конспект лекцій	
Всього		60		

9.3. Теми самостійної роботи студентів

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Домашнє завдання	Дата
1.	Основні етапи розвитку педіатрії в Україні.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
2	Перший патронаж новонародженої дитини. Його зміст і завдання.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
3	Основні принципи диспансеризації недоношених дітей	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
4	Добові норми поживних речовин та енергетична цінність у дітей старшого віку	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять

5	Проблеми інфекцій у сучасній неонатології з позиції доказової медицини.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
6	Реабілітація пацієнтів з наслідками пологових травм	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
7	Водорозчинні та жиророзчинні вітаміни, їх вплив на організм дитини.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
8	Диференційна -діагностика ознаки пілороспазму та пілоростенозу.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
9	Гельмінтози, їх негативний вплив на організм дитини. Оформлення санбюлетня	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
10	Профілактика захворювань верхніх дихальних шляхів	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
11	. Диференційно-діагностичні ознаки пілоростенозу та пілороспазму.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
12	Ожиріння - основні форми. Дійсні та супутні проблеми	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
13	Види позалегенового туберкульозу.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
14	Рідкісні клінічні форми дифтерії.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
15	Краснуха і вагітність. Складання тез бесіди щодо	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати	Згідно розкладу

	профілактики захворювань.		доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	занять
16	Феномен "вигорання" або емоційного виснаження в медичних працівників.	2	Опрацювати теоретичний матеріал, підготувати доповідь, презентацію або повідомлення згідно теми самостійної роботи	Згідно розкладу занять
Всього		32		

9.4. Темі індивідуальних навчально-дослідних завдань (пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи)

1. Активність ендогенних антимікробних пептидів у дітей з гострими та рецидивуючими захворюваннями органів дихання.
2. Спосіб прогнозування генетично-детермінованої тяжкої atopічної бронхіальної астми у дітей з дермато-респіраторним синдромом.
3. Спосіб профілактики гіпоксичних станів у дітей із захворюваннями органів дихання та у здорових дітей.
4. Спосіб оцінки стану кислотоутворюючої функції шлунку у дітей з функціональною диспепсією.
5. Спосіб прогнозування генетично-детермінованої бронхіальної астми у дітей
6. Спосіб корекції вегетативної дисфункції у дітей та підлітків, хворих на вторинну кардіоміопатію.
7. Спосіб прогнозування рецидивуючого перебігу хронічного пієлонефриту у дітей.
8. Спосіб прогнозування розвитку неалкогольної жирової хвороби печінки у дітей на фоні метаболічного синдрому.
9. Оптимізація схем лікувально-профілактичної допомоги дітям з хронічним тонзилітом.
10. Оптимізація методів прогнозування, профілактики і лікування найбільш поширених захворювань і функціональних порушень у дітей.
11. Ведення хворих в неонатальному періоді.
12. Диференційний діагноз жовтяниці періоду новонародженості.
13. Інфекції періоду новонародженості.
14. Доказова медицина в сучасній клінічній педіатрії.
15. Антибіотикотерапія в педіатрії.
16. Ведення хворих дітей з патологією бронхолегеневої системи.
17. Кашель у дітей: диференційний діагноз, лікування.
18. Ведення хворих дітей з алергологічною патологією.
19. Синдром бронхіальної обструкції у дітей різного віку
20. Ведення хворих дітей з кардіоревматологічною патологією.
21. Кардіомегалія у дітей: диференційний діагноз.
22. Ведення хворих дітей з патологією травної системи.
23. Гепатомегалія у дітей: диференційний діагноз.
24. Ведення хворих дітей з патологією сечової системи.
25. Новітні напрямки наукових досліджень в педіатрії.
26. Сучасні методи лабораторної діагностики в педіатрії.
27. Сучасні методи інструментальної діагностики в педіатрії.
28. Роль генетичних досліджень в сучасній педіатричній науці
29. Сучасні принципи серцево-легеневої реанімації у дітей.
30. Медико-соціальне значення вакцинації в попередженні хвороб дитячого віку.
31. Імунопрофілактика в педіатрії.

32. Нейроендокринний та імунний статус у дітей раннього віку з тимомегалією.
33. Вроджений токсоплазмоз і вроджена цитомегалія у дітей раннього віку.

Індивідуальна робота студентів передбачає:

1. Виступи на навчальній практиці, засіданні науково-студентському гуртку.
2. Участь у наукових конференціях.
3. Створення фільмів, презентацій.
4. Публікація матеріалів в журналах (тези, статті) тощо.

10. Методи контролю

При оцінюванні роботи студента протягом семестру враховується наступне:

- відвідування занять;
- активна та продуктивна участь на навчальній практиці;
- вивчення базової та додаткової літератури;
- своєчасна здача завдань самостійного опрацювання, індивідуальної роботи, змістових та підсумкового модулів.

Методи оцінювання:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль, підсумковий модульний тестовий контроль, розв'язування типових та нетипових клінічних завдань (клінічне ситуаційне компетентісне завдання).

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання, відпрацювання та демонстрація практичних навичок.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на навчальній практиці (опитування за темою, виконання самостійної роботи, відпрацювання практичних навичок, вирішення клінічних ситуаційних задач, тестування).

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на навчальній практиці, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

11. Оцінювання обов'язкової дисципліни «Обстеження та оцінка стану здоров'я людини» є рейтинговим та визначається з урахуванням поточної освітньої діяльності студента (з урахуванням тем самостійної роботи та ІНДР) та результатів підсумкового модульного контролю.

Критерії оцінювання (розподіл балів, які отримують студенти) з дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії»

Критерії оцінювання визначаються за національною шкалою – «5», «4», «3», «2» та шкалою ECTS – A, B, C, D, E, FX, F (Табл.1, Табл.2, Табл.3, Табл. 4).

Таблиця 1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою модульного контролю
180 – 200	A	відмінно
165 - 179	B	добре
150 - 164	C	
135 - 149	D	задовільно
120 - 134	E	
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 2.

Уніфіковані критерії оцінювання навчальних досягнень, знань та вмінь студентів (відповідь на навчальній практиці, підсумкового модульного контролю).

5 (відмінно)	A	Виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.
4,5 (дуже добре).	B	Студент має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити деякі неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей.
4 (добре)	C	Виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.
3,5 (більш ніж задовільно)	D	Виставляється студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.
3 (задовільно)	E	Студент має прогалини в знаннях з теми. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні.
2 (незадовільно)	FX	Студент має фрагментарні знання з теми. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал.
1 (незадовільно)	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, відмовляється відповідати.

Таблиця 3.

СХЕМА розподілу балів при оцінюванні семестрової успішності в балах ECTS

Модуль 1. Клінічне медсестринство в педіатрії					
<i>Середні значення оцінювання поточного та модуль-контролю</i>					
Змістовий модуль 1	1	8	6	5	0
	2	8	6	5	0
	3	8	6	5	0
<i>Всього змістовий модуль 1</i>	24	18	15	0	<i>Всього змістовий модуль 1</i>
Змістовий модуль 2	4	8	6	5	0
	5	8	6	5	0
	6	8	6	5	0
	7	8	6	5	0
<i>Всього змістовий модуль 2</i>	32	24	20	0	<i>Всього змістовий модуль 2</i>
Змістовий модуль 3	8	8	6	5	0
	9	8	6	5	0
	10	8	6	5	0
	11	8	6	5	0
<i>Всього змістовий модуль 3</i>	32	24	20	0	<i>Всього змістовий модуль 3</i>
Змістовий модуль 4	12	8	6	5	0
	13	8	6	5	0
	14	8	6	5	0
<i>Всього змістовий модуль 4</i>	24	18	15	0	
<i>Всього поточна успішність</i>	112	84	70	0	<i>Всього поточна успішність</i>
<i>ІДРС (не більше 12 балів)</i>	8	10		0	<i>ІДРС (не більше 12 балів)</i>
<i>Всього поточна успішність</i>	120	94		0	<i>Всього поточна успішність</i>
<i>Модуль-контроль</i>	15	80	65	50	0
МОДУЛЬ 1	200	159		0	
<i>Межі балів за шкалою ECTS</i>	200-180	179-150	149-120	119 і менше	

Таблиця 4 .

СХЕМА. Критерії оцінювання результатів виконання та захисту індивідуальної роботи студента (в балах ECTS)

<i>№ критерію</i>	<i>Критерій рейтингової оцінки</i>	<i>Мак кількість балів ECTS</i>
1	Відповідність змісту виконаної роботи поставленому завданню та повнота його розкриття	5
2	Відповідність оформлення	2
3	Захист індивідуальної роботи: змістовність та глибина доповіді, повнота та логічність відповідей на запитання під час захисту	5
<i>Максимальна підсумкова оцінка</i>		12

Таблиця 5.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Показник		Характеристика
Відмінно	A	Запропонована студентом робота викладена в достатньому обсязі, оформлена згідно вимог, містить базовий теоретичний і практичний матеріал, нову та нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного застосування.
Добре	B	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена згідно вимог, містить переважно базовий теоретичний і практичний матеріал, пропонуються фрагменти нової, нетрадиційної інформації
	C	Запропонована студентом робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось
Задовільно	D	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але не має практичного виходу. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми
	E	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми. Обсяг запропонованої роботи не відповідає вимогам
Незадовільно (бали не зараховуються)	FX	Робота базується на фрагментарних знаннях з курсу. Тема роботи не розкрита
	F	Робота не виконана, або студент відмовляється доповісти.

Поточні оцінки конвертуються у підсумкову як середня сума оцінок навчальної діяльності у бали ECTS відповідно до шкали перерахунку традиційних оцінок (середній бал з точністю до сотих) у рейтингові 120 балів. Максимальну кількість балів, яку може набрати студент за підсумковий модульний контроль, який складається з теоретичної і практичної частин – 80 балів.

Порядок оцінювання навчальних досягнень студентів у балах ECTS і порядок перерахунку традиційних оцінок комплексного іспиту у рейтингові бали ECTS показані у відповідних таблицях (Табл.5, Табл.6).

Таблиця 6. Універсальна шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів + 80) для дисциплін, що закінчуються підсумковим модульним контролем

Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS
5,00	120	4,04	97	3,08	74	2,12	51
4,96	119	4,00	96	3,04	73	2,08	50
4,92	118	3,96	95	3,00	72	2,04	49
4,87	117	3,92	94	2,96	71	2,00	48
4,83	116	3,87	93	2,92	70	1,96	47
4,79	115	3,83	92	2,87	69	1,92	46
4,75	114	3,79	91	2,83	68	1,87	45
4,71	113	3,75	90	2,79	67	1,83	44
4,67	112	3,71	89	2,75	66	1,79	43
4,62	111	3,67	88	2,71	65	1,75	42
4,58	110	3,62	87	2,67	64	1,71	41
4,54	109	3,58	86	2,62	63	1,67	40
4,50	108	3,54	85	2,58	62	1,62	39
4,46	107	3,50	84	2,54	61	1,58	38
4,42	106	3,46	83	2,50	60	1,54	37
4,37	105	3,42	82	2,46	59	1,50	36
4,33	104	3,37	81	2,42	58	1,46	35
4,29	103	3,33	80	2,37	57	1,42	34
4,25	102	3,29	79	2,33	56	1,37	33
4,21	101	3,25	78	2,29	55	1,33	32
4,17	100	3,21	77	2,25	54	1,29	31
4,12	99	3,17	76	2,21	53	1,25	30
4,08	98	3,12	75	2,17	52	1,21	29

Таблиця 7. Універсальна шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали підсумкового модульного контролю (80 балів)

Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS	Оцінка	Бали ECTS
5	80	3,75	60	2,5	40	1,25	20
4,94	79	3,69	59	2,44	39	1,19	19
4,88	78	3,63	58	2,38	38	1,13	18
4,81	77	3,56	57	2,31	37	1,06	17
4,75	76	3,5	56	2,25	36	1	16
4,69	75	3,44	55	2,19	35	0,94	15
4,63	74	3,38	54	2,13	34	0,88	14
4,53	73	3,31	53	2,06	33	0,81	13
4,5	72	3,25	52	2	32	0,75	12
4,44	71	3,19	51	1,94	31	0,69	11
4,38	70	3,13	50	1,88	30	0,63	10

4,31	69	3,06	49	1,82	29	0,56	9
4,25	68	3	48	1,75	28	0,5	8
4,19	67	2,94	47	1,69	27	0,44	7
4,13	66	2,88	46	1,63	26	0,38	6
4,06	65	2,81	45	1,56	25	0,31	5
4	64	2,75	44	1,5	24	0,25	4
3,94	63	2,69	43	1,44	23	0,19	3
3,88	62	2,63	42	1,38	22	0,13	2
3,81	61	2,56	41	1,31	21	0,06	1

3. Підсумковий модульний контроль

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше **80** балів.

Підсумковий модуль-контроль передбачає відповідь на 2 теоретичних питання (або 50 тестових завдань), вирішення клінічної ситуаційної задачі та демонстрацію виконання практичної навички (з переліку робочої програми).

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80 балів**, при цьому максимальна оцінка (**табл. 3**)

- 1) за **усну** відповідь (або **50 тестових** завдань) – **50** балів;
- 2) за **вирішення** клінічного **ситуаційного завдання** – **15** балів;
- 3) за **демонстрацію** виконання **практичної навички** – **15** балів.

Критерії оцінювання усної відповіді при проведенні Підсумкового модульного контролю

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання. Відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» виставляється студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Критерії оцінювання тестових завдань при проведенні Підсумкового модульного контролю

Оцінка	Критерій	Бали
«5»	вирішено 46-50 тестів(90% і більше)	46-50 балів
«4»	вирішено 40-45 тестів(80% -89%)	40-45 балів
«3»	вирішено 30-39 тестів(70% -79%)	3-39 балів
«2»	вирішено 29 і менше тестів (69% і менше)	0 балів

Примітка. Одна правильна відповідь – 1 бал.

5. Критерії вирішення ситуаційного завдання: визначення проблем пацієнта та формулювання сестринського діагнозу – 5 балів, оцінка стану пацієнта – 5 балів, складання плану догляду – 5 балів.

6. Критерії оцінювання виконання практичного завдання: підготовка до маніпуляції – 5 балів, демонстрація навички на муляжі – 5 балів, завершення процедури – 5 балів:

- «*відмінно*» - виконано без помилок;
- «*добре*» - виконано з несуттєвими недоліками, виправленими під час виконання самим студентом;
- «*задовільно*» - виконано з недоліками, скоригованими викладачем;
- «*незадовільно*» - не виконано.

Мінімальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, і підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **мінімально 50** балів (не менше 30 балів за усну відповідь, 10 балів за вирішення ситуаційного клінічного завдання, 10 балів за демонстрацію виконання практичної навички).

Таблиця 3.

Схема розподілу балів при оцінюванні Модуль-контролю в балах ECTS

Підсумковий модульний контроль	«5»	«4»	«3»	«2»
Усна відповідь (тестовий контроль)	50	45	30	0
Вирішення ситуаційного клінічного завдання	15	10	10	0
Демонстрація практичної навички	15	10	10	0
Всього	80	65	50	0

Заохочувальні бали за рішенням Педагогічної Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Загальна кількість балів Модулю не повинна перевищувати 200 балів.

12. Навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Робоча навчальна програма

Підручники, посібники (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)

План конспект лекції (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)

2. Методичні вказівки до навчальної практики під керівництвом викладача

Методичні рекомендації СПРС (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)

3. Навчально-методичне забезпечення:

- Кейси тестових завдань (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE) для поточного і підсумкового оцінювання знань

- Електронний банк тестових завдань КРОК Б (www.MOODLE, у т. ч. книжний варіант у кожного студента)

- Кейси клінічних ситуаційних завдань та проблемних ситуацій для поточного і підсумкового оцінювання знань (у т. ч. електронний варіант) та приклади розв'язування типових задач

- Клінічні ситуаційні та тестові завдання (типіві та нетипові) для модульного контролю

- Кейси алгоритмів практичних дій з виконання практичних навичок згідно протоколів практичної діяльності медсестри (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)

- Індивідуальні завдання (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)

- Робочі зошити

- Опорні конспекти лекцій

- Комп'ютерні презентації, мультимедійні лекції (у т. ч. електронний варіант, www.MOODLE)
- Ілюстративні матеріали
- Навчальні таблиці, схеми
- Методичні рекомендації «Сестринська історія хвороби»
- Каталоги ресурсів

13. Перелік питань до підсумкового модуль-контролю

1. Вкажіть особливості організації профілактичної та лікувальної допомоги дітям, обов'язки медсестри – бакалавра. Лікувально-профілактичні заклади.
- 2 Проаналізуйте анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини
3. Вкажіть особливості морфологічні і функціональні особливості шкіри та підшкірної основи, кісткової та м'язової системи у дітей.
4. Проаналізуйте основні вікові анатомо-фізіологічні особливості органів дихання, органів серця і судин, органів сечової системи, системи крові у дітей та їх клінічне значення.
5. Дайте визначення поняттю „недоношеність”. Класифікація недоношених дітей за показником „маса тіла при народженні” та співвідношенням фізичного розвитку та гестаційного віку.
6. Дайте оцінку морфологічної та нейро-функціональної зрілості недоношених дітей (за шкалою Балард).
7. Перерахуйте особливості терморегуляції недоношених дітей, методи профілактики гіпотермії.
8. Вкажіть етапи виходжування недоношених дітей. Принципи транспортування. Критерії виписки зі стаціонару.
9. Вкажіть особливості диспансерного спостереження за недоношеними дітьми в поліклініці.
10. Вкажіть профілактику анемії, лактазної недостатності, дисбактеріозу, рахіту у недоношених дітей..
11. Вкажіть принципи вигодовування недоношених новонароджених дітей. Вибір засобу годування в залежності від гестаційного віку та стану дитини.
12. Вкажіть причини затримки внутрішньоутробного розвитку плода. Особливості адаптації дітей зі ЗВУР та принципи виходжування.
- 13.. Охарактеризуйте етіологічні, клінічні та лабораторні критерії діагнозу „асфіксії новонародженого”
14. Охарактеризуйте прореспіраторний дистрес синдром у новонароджених.
15. Обґрунтуйте переваги природного вигодовування немовлят. Значення годування груддю для здоров'я дитини і матері. Прикорм, підгодовування та корекція харчування.
16. Вкажіть режим і харчування жінки-годувальниці. Вкажіть труднощі при годуванні грудьми. Профілактика гіпогалактії і маститу.
17. Вкажіть особливості харчування дітей віком після одного року. Контроль за харчуванням у дитячому дошкільному закладі
18. Охарактеризуйте клінічну картину найбільш поширених соматичних та захворювань дитячого віку.. Хвороби пупка. Гемолітична хвороба та асфіксія новонароджених
19. Охарактеризуйте диференційну діагностику пологових травм та визначити основні клінічні симптоми внутрішньочерепної пологової травми у новонароджених .
20. Вкажіть етіологічні та патогенетичні фактори рахіту, спазмофілії, гіпервітамінозу D та білково-енергетичної недостатності.
21. Вкажіть основні причини та клінічні симптоми гострих розладів травлення у дітей раннього віку. Синдром кишкового токсикозу з ексикозом.

22. Охарактеризуйте типову клінічну картину хронічних розладів травлення у новонароджених.
23. Проведіть диференційну діагностику ексудативно-катарального, лімфатико-гіпопластичного і нервово-артритичного діатезу.
24. Вкажіть етіологічні та типову клінічну картину стоматитів у дітей. Профілактика захворювання.
25. Вкажіть функціональні порушення з боку органів травлення та імунної системи у дітей із дерматозами та глистяними інвазіями.
26. Проведіть диференційну діагностику пілоростенозу і пілороспазму у дітей.
27. Вкажіть етіологічні та патогенетичні фактори гострого гастриту, мальабсорбції, целиакії у дітей.
28. Вкажіть етіологічні та патогенетичні фактори гострих респіраторних захворювань верхніх дихальних шляхів (гострого назофарингіту, гострого фарингіту, хронічного тонзиліту, гострого ларингіту, гострого бронхіту, гострого обструктивного бронхіту, рецидивуючого бронхіту).
29. Вкажіть особливості перебігу пневмонії у новонароджених і недоношених дітей
30. Вкажіть типову клінічну картину бронхіальної астми у дітей.
31. Визначте етіологічні фактори та гемодинаміку при найбільш поширених вроджених вадах серця (ВВС) у дітей (дефект міжшлуночкової перегородки (МШП), дефект міжпередсердної перегородки (МПП), тетрада Фалло, коарктація аорти, стеноз легеневої артерії, аортальний стеноз, транспозиція магістральних судин та відкрита артеріальна протока (ВАП));
32. Проведіть диференційну діагностику ревматизму, ендоміокарду, поліартриту, малої хореї у дітей.
33. Проведіть диференційну діагностику дефіцитних анемії, лейкемії та лімфом, гемофілії, тромбоцитопенії та тромбоцитопатій у дітей.
34. Вкажіть типову клінічну картину інфекцій сечової системи (цистити, пієлонефриту); гломерулонефриту, гострої та хронічної ниркової недостатності та дисметаболических нефропатій у дітей.
35. Вкажіть етіологічні та патогенетичні фактори цукрового діабету у дітей; дифузного токсичного зобу, гіпотиреозу, аутоімунного тиреоїдиту, ендемічного зобу, у дітей; різних клінічних форм патології росту, ожиріння, пубертатного диспитуїтаризму, різних форм
36. Вкажіть імунопрофілактику інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень.
37. Проведіть диференційну діагностику респіраторних вірусних інфекцій. дихальний шляхів у дітей.
38. Визначте основні особливості ранньої туберкульозної інтоксикації та туберкулінодіагностика у дітей.
39. Вкажіть типову клінічну картину дифтерії та рідкісні форми захворювання у дітей.
40. Вкажіть типову клінічну картину інфекційних дихальних шляхів (кашлюк, кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа епідемічний паротит..)
41. Проведіть диференційну діагностику менінгококова інфекція у дітей.
42. Проведіть диференційну діагностику інфекційних хвороб що протікають з екзантемами.
43. Проведіть діагностику гострих кишкових інфекцій у дітей (дизентерія, Колі-ентерит, сальмонельоз). Вірусні гепатити. ВІЛ- інфекція у дітей.
44. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при гострій дихальній недостатності.
45. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при стенозуючому ларинготрахеїті.

46. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при нападі бронхіальної астми. Астматичний стан
47. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при гіпертермічному синдромі.
48. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при судомному синдромі.
49. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при непритомності.
50. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при колапсі.
51. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при анафілактичному шоці.
52. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при набряку Квінке
53. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при гіперглікемічній комі.
54. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при гіпоглікемічній комі.
55. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при носовій кровотечі.
56. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при легеневій кровотечі.
57. Складіть алгоритм надання невідкладної допомоги при шлунково-кишковій кровотечі.
58. Охарактеризуйте основні принципи охорони праці в педіатрії.

14. Перелік практичних навичок

- аналізувати показники роботи соматичного відділення і стан надання лікувально-профілактичної допомоги дитячому населенню району, робити висновки і надавати рекомендації щодо їх поліпшення;
  - аналізувати показники роботи діяльності педіатричної служби;
  - скласти план спостереження і провести диспансерний нагляд за хворим на ту чи іншу патологію;
  - зібрати повний анамнез життя й хвороби дитини;
  - провести цілеспрямоване клінічне медсестринське обстеження дитини;
  - оцінити фізичний, статевий і нервово-психічний розвиток дитини використовуючи таблиці центильних та сигнальних стандартів.;
  - розрахувати склад, об'єм та режим раціонального харчування для дітей першого року життя з урахуванням виду вигодовування;
  - визначити показання до госпіталізації за профілем та організувати її;
  - вміти зібрати медсестринський анамнез у дітей при різних захворювань.
  - проведення первинного туалету новонародженого.
  - оцінити стан новонародженої дитини при народженні;
  - оцінка тяжкості асфіксії за шкалою Апгар.
  - невідкладна допомога при асфіксії новонародженого.
  - вміти проводити пероральну регідратацію дітей при ексикозі.
  - демонструвати володіння навичками первинної реанімації новонародженого
  - провести ранню діагностику дисплазії кульшових суглобів та природженого звиху стегна;
  - складати план необхідного обстеження хворого і провести диференційну діагностику зі схожими нозологічними формами;
  - вміти користуватися необхідною медичною апаратурою й інструментарієм (апаратом для вимірювання артеріального тиску, інгалятором, електровідсмоктувачем та інше);
  - визначати основні показники діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) в дітей
  - аналізувати результати інструментальних, лабораторних методів дослідження різних органів та систем у здорових і хворих дітей;
  - провести орієнтовний розрахунок основних антропометричних показників для дитини будь-якого віку.

- вміти визначити віковий період дитини з урахування анатомо- фізіологічних особливостей.
- оцінити вікову відповідність режиму дня, харчування та догляду
- інтерпретація найбільш інформативних ознак ураження нервової системи при об'єктивному і лабораторному дослідженні хворого
- проводити об'єктивне дослідження шкіри, підшкірної основи з урахуванням особливостей методики обстеження у дітей.
- проводити медсестринське обстеження органів дихання з врахуванням вікових особливостей дитини .
- проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження хворої дитини і інтерпретувати стан органів сечовиділення.
- проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження органів ендокринної системи з урахуванням особливостей методики у дітей.
- збирати анамнез і виявити дані, що вказують на зміни з боку імунної системи та системи крові у дитини.
- вміти пояснити особливості енергетичного, білкового, вуглеводного, ліпідного, водного, мінерального та кислотно-лужного обмінів у дітей.
- проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження у дітей з порушеннями обміну речовин.
- оцінити та, попередити прогресування гіпогалакції у матері.
- оцінити результати аналізу крові і сечі у здорових дітей різного віку.
- визначати симптоми ураження мозкових оболонок у дітей.
- знати принципи дієтотерапії дистрофій у дітей
- визначати основні показники діяльності серцево–судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання)в дітей
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці дитячих хвороб
- визначити необхідний обсяг лабораторних (загальних, біохімічних, імунологічних), інструментальних (рентгенологічних, ультразвукових та інших) та спеціальних методів дослідження, організувати їх своєчасне виконання та оцінити їх результати;
- вдосконалити теоретичні знання щодо діагностики, лікування та профілактики дитячих захворювань з урахуванням сучасних концепцій;
- володіти сучасними технологіями медикаментозного забезпечення лікувального процесу.
- інтерпретувати показники клініко-анамнестичного, інструментального та лабораторного дослідження;
- налагоджувати інфузійну терапію з розрахунком складових частин залежно від конкретної клінічної ситуації.
- провести венепункцію та налагодити інфузійну терапію;
- вміти визначити групу крові за системою АВО, знати показання до переливання крові і її препаратів;
- вміти провести трансфузію крові і попередити її можливі ускладнення;
- чітко визначити стан хворого, за необхідності надати невідкладну допомогу або вжити реанімаційні заходи (закритий масаж серця та інші заходи для відновлення його роботи, штучне дихання, зовнішня зупинка кровотечі, профілактика та лікування шоку різного походження, промивання шлунку при отруєнні та інше);
- зупинити зовнішню кровотечу; надати догоспітальну допомогу при внутрішніх кровотечах; визначити об'єм втрати крові при гострих кровотечах та вирішити питання про характер та об'єм замісної терапії;
- проводити катетеризацію сечового міхура дітям.

- особливості та ускладнення промивання шлунка у дітей
- проведення пульсоксиметрії та оцінка її показників
- методика проведення експрес-діагностики гострих інфекційних хвороб ШКТ з використанням тест-систем
  - оцінити стан дитини перед проведенням щепленням та в ранньому післявакцинальному періоді;
  - скласти індивідуальний календар щеплень;
  - проведення активної імунізації (введення вакцини АКДП і АДП-анатоксину, поліомієлітної, корової, паротитної, проти краснухи, гепатиту В).
  - проведення діагностичної проби Манту.
  - методика введення протидифтерійної сироватки.
  - уміти надати невідкладну допомогу при судомах у дітей.
  - уміти надати невідкладну допомогу при гіпертермії у дітей.
  - уміти надати невідкладну допомогу при дихальній недостатності.
  - уміти надати невідкладну допомогу при астматичному статусі.
  - уміти надати невідкладну допомогу при набряку легень.
  - уміти надати невідкладну допомогу при гострій судинній недостатності у дитини.
  - уміти надати невідкладну допомогу при приступі пароксизмальної тахікардії.
  - уміти надати невідкладну допомогу при шлунково-кишковій кровотечі, що супроводжує виразкову хворобу.
  - уміти надати невідкладну допомогу при синдромі блювоти у дітей_
  - вміти правильно вести медичну документацію.

15. Перелік інформаційних джерел

Перелік літератури

1. Клінічне медсестринство в педіатрії: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / В.С. Тарасюк, Н.В. Титаренко, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. — 2-е вид., переробл. і допов. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
2. Чеботарьова В.Д., Майданник В.Г. Пропедевтична педіатрія. — К., 2001. — 578 с.
3. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми / Під ред. Майданник В.Г., Дука К.Д., Бурлай В.Г. — К.: Знання України, 2002. — 367 с.
4. Майданник В.Г. Педіатрія. — Харків: Фолио, 2002. — 1125 с.
5. Ткаченко С.К., Поцюрка Р.І. Педіатрія. - К.:Здоров'я. - 2000. - 520 с.
6. Дитячі хвороби: підручник За ред. В.М. Сидельникова. - К.: Здоров'я, 1999. — 734с.
7. Невідкладні стани в педіатрії: навч. посіб. За ред. Р.І. Поцюрка. - К.: В СВ "Медицина", 2010. — 200 с.
8. Тарасюк В.С. та інш. Медсестринство в педіатрії. - К.: - "Здоров'я" 2003. — 323 с
9. Педіатрія: навч. посіб. Заред. О.В. Тяжкої. -К.: Медицина, 2005. — 312 с.
10. Педіатрія: навч. посіб. За ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського. - К.: Медицина", 2009. — 160 с.
11. Практикум з педіатрії в модулях: навч. посіб. Н.О. Курдюмова, Т.Г. Поліщук. - К.: Медицина, 2011. - 160 с. — 552 с.
12. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник За ред. С.К. Ткаченко, Р.І. Поцюрка. - К.: Медицина, 2011. — 552 с
13. Интенсивная терапия в педиатрии. Практическое руководство Под ред. В.А. Минельсона. -М., 2003. — 192 с.

Електронні ресурси

1. Мультимедійне забезпечення лекцій та семінарських занять.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (ст. 16).
[Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.html.

1. Наказ МОН України від 05.12.18р. № 1344. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/223-medsestrinstvo-bakalavr.pdf>.

3. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 р. «Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій». [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/v0460282-13>.

4. Веб-сайт Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н. Івасюка. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.library.cv.ua/>

5. Веб-сайт обласної науково-медичної бібліотеки м. Чернівці. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.library.chnu.edu.ua/>

6. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Веб-сайт Чернівецького медичного коледжу БДМУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.medkol.cv.ua, www.MOODLE

8. Касевич, Н.М. К 28 Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник / Н.М. Касевич. — 2-е видання, виправлене — К. : Медицина, 2009. — 424 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bmedcol.edu.ua/wp-content/uploads>

9. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. Харків, 2014.— 258 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/.pdf>

10. Клінічне медсестринство в педіатрії: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / В.С. Тарасюк, Н.В. Титаренко, І.В. Паламар та ін.; за ред. В.С. Тарасюка. — 2-е вид., переробл. і допов. — К.: : Медицина, 2010. — 200 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.medpublish.com.ua/>